

УДК 378.881.111.1

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-2.37>**О. О. Кравець**старший викладач кафедри іноземних мов
Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

ЕЛЕМЕНТИ РОЛЬОВОЇ ГРИ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Статтю присвячено вивченню ефективних способів залучення здобувачів вищої освіти до вивчення іноземної мови. Відзначено, що як проблеми для спілкування на занятті іноземною мовою можуть виступати власні психологічні бар'єри здобувача, неможливість висловити свою думку засобами мови, страх перед поразкою, труднощі з розумінням мови на слух. Доведено, що зняття психологічних бар'єрів може бути досягнуто методами використання елементів рольових ігор. Визначено, що для формування комфортної психологічної атмосфери здобувач вищої освіти повинен бути впевненим у своїх знаннях, відчувати підтримку викладача, розуміти сенс завдання і кінцеву мету. Для реалізації цієї мети викладач має зняти труднощі, з якими зустрічається здобувач вищої освіти на занятті з іноземної мови. Необхідно усвідомлювати, що здобувачу складно мислити іноземною мовою, правильно будувати речення, ставити запитання, розуміти мову викладача та інших здобувачів. Стаття пропонує розглянути частину заняття з англійської мови, спрямовану на поетапне доведення здобувача вищої освіти до участі в елементах рольових ігор, вільного спілкування у межах заданої тематики, проявлення творчості та креативності. Запропонована схема введення лексичного матеріалу дозволяє досягнути поставлених цілей заняття. В процесі дослідження було виявлено, що наступна схема заняття «слово – словосполучення – сталий вираз – стверджувальне речення – мовні опори – власне висловлювання» допомагає здобувачам вищої освіти з різним рівнем знань досягнути успіху на занятті, бути в змозі оперувати лексичними одиницями, вільно будувати речення, позбавитися страху говоріння іноземною мовою. Здобувач спочатку оперує словом, згодом до нього додається ще одне для утворення словосполучення, що допомагає здобувачу розуміти, як діє схема побудови словосполучення. На наступному етапі здобувачу пропонуються сталі вирази та утворення з ними речень. Для включення здобувача у елементи рольових ігор та знання труднощів пропонуються мовні опори, які надалі допомагають створити власне висловлювання. Автором надаються лексичні вправи, які підтверджують вірність схеми і дозволяють зрозуміти зміст викладеної методики. Наводяться приклади елементів рольових ігор та надаються ситуативні завдання. Автор надає приклад з відкритого заняття з англійської мови.

Ключові слова: лексичний матеріал, слово, словосполучення, сталий вираз, мовні опори, власне висловлювання, здобувачі вищої освіти.

Постановка проблеми. У наш час невідпинного розвитку інформаційних технологій є багато засобів, щоб організувати та провести цікаве заняття з іноземної мови: презентації, відео-конференції, GOOGLE-форми, інтернет-проєкти, e-mail-проєкти, але це все не заважає використовувати засоби, які є не менш цікавими та дозволяють розвивати усі необхідні компетентності (соціальні, мотиваційні, функціональні) та компетенції під час вивчення мови. Методика використання елементів рольової гри значно підвищує мотивацію та зацікавленість здобувача вищої освіти, дає змогу викладачеві задіяти у роботі на занятті кожного і допомогти створити доброзичливу психологічну атмосферу.

Аналіз досліджень і публікацій. У сучасній науці дослідженням впливу ігор на підвищення мотивації та результативності вивчення іноземної мови займалися такі видатні вчені, як М.Н. Скаткін, К.С.Співаковська, В.А. Артемов, Г.В. Рогова, М.Ф. Стронін, І.Л. Бім, Ж.Л. Вітмен, П.Я. Гальперін, В.В. Краєвський та інші.

Мета статті. Метою цієї роботи є – показати на прикладі частини заняття з англійської мови, як у його структуру ефективно ввести елементи рольової гри для розвитку навичок усіх видів мовленнєвої діяльності, а саме методологічного компонента змісту навчання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Елементи рольової гри на занятті з англійської мови сприяють найкращому засвоєнню лексико-граматичного матеріалу, підвищують зацікавленість здобувачів вищої освіти та формують мотиваційні компоненти, завдяки чому здобувач розуміє, де на практиці можуть бути використані ці знання. Метою нашої роботи також є демонстрація того, як елементи рольової гри сприяють розвитку навичок говоріння та аудіювання на прикладі теми заняття "Health" / «Здоров'я». У наш час відкритих кордонів та можливості працювати та подорожувати закордонні практики здобувачів вищої освіти стали звичайним явищем і, на нашу думку, тема здоров'я набуває значущості. Метою заняття є – вивести здобувачів вищої освіти на вільне спілкування

у межах заданої теми, зняти посильні труднощі, які можуть заважати під час висловлювання своєї думки, надати мовні кліше і у той самий час розвинути базові знання про хвороби, які зустрічаються найчастіше, а також про правила здорового способу життя через елементи рольової гри. Здобувач вищої освіти повинен без особливих труднощів розповісти лікарю про стан свого здоров'я, зрозуміти рекомендації лікаря, обговорити уклад свого повсякденного життя. Ми надаємо приклад частини заняття як психологічно комфортного способу для здобувача вищої освіти вивести його на спілкування іноземною мовою без страху говорити.

На організаційному етапі заняття викладач надає інформацію про тему заняття, особливу увагу приділяючи тому, чому ці знання є необхідними для слухачів, де і як вони можуть їх використати. На нашу думку, формування правильної мотивації є запорукою активної участі слухачів у занятті. Як показують дослідження, які були проведені нами у 2018 році, 60% здобувачів вищої освіти мають бажання працювати в міжнародних корпораціях, і 70% прагнуть працювати за кордоном, що говорить про необхідність володіння іноземними мовами і можливість організації на занятті правильних мотиваційних установок.

Викладачеві важливо, щоб кожен здобувач вищої освіти зрозумів, з якими знаннями він вийде

з заняття, за власним бажанням та з ентузіазмом долучився до участі у роботі, проявив ініціативу та власну творчість, а також підключив акторську майстерність.

На початку заняття викладач повинен активізувати опорні знання здобувачів вищої освіти та допомогти згадати усі лексичні одиниці, які здобувач набув на попередніх етапах. На цьому рівні необхідно дати зрозуміти слухачеві, що він вже володіє частиною лексики, і це допоможе йому бути впевненим на занятті, що є дуже важливим. У нашому випадку після організаційного моменту ми розпочали введення в мовне середовище заняття з питань про те, хто з слухачів бажав би працювати за кордоном, що для цього є необхідним, знання з яких розмовних тем можуть допомогти на перших етапах життя за кордоном, що ми повинні знати, коли відвідуємо лікаря за кордоном. Після відповідей на запитання викладач пропонує зіграти в гру, метою якої є активізація опорних знань, занурення слухача у мовне середовище та введення і семантизація нових лексичних одиниць. Здобувач вищої освіти повинен прослухати визначення слова та сказати, що мається на увазі (для студентів з низьким рівнем знань роздаються картки з текстом завдання).

Вправа I. Read the clues and complete the words.

Таблиця 1

Ear-ache (ужасная головная боль, сильная боль в ухе, высокая температура)	pneumonia (сильный кашель, боль в некоторых частях тела, слабость (weakness), высокая температура)	flu (насморк, большое горло, высокая температура, боль в некоторых частях тела, ужасная головная боль)	tuberculosis (сильный кашель с кровью (blood), невысокая температура, боль в некоторых частях тела, слабость (weakness))	tonsillitis (насморк, большое горло, температура)

a) The person you go to see when you are ill is a **d**...

b) If you feel something wrong in your head, it means that it is a **h**...

c) When you come to the doctor you have to **s**....

d) If a doctor wants to know more about your health he sends you to make an **i**.....

e) A piece of paper which means you can buy certain tablets. **p**... .

f) When you are ill the doctor can prescribe **i**....., **g**...., **p**...., **d**...., **t**...., **m**...., **p**....

g) If the person is sick it may be the problem with **s**....., **d**..... .

h) If a person has a sore throat, running nose she may consult with **o**.... .

i) If a person has a broken leg she may consult with **s**..... .

j) If a person has problems with eyes/teeth she may consult with **o**... and **d**... .

На цьому етапі здобувач вищої освіти набув знання лексичних одиниць, які допоможуть йому працювати на занятті. Приймаючи до уваги те, що метою заняття є організація елементів рольової гри «доктор – пацієнт», варто пам'ятати, що це потребує від слухача базових знань про хвороби, відсутність яких унеможлиблює ведення діалогу між доктором і пацієнтом. З метою надання таких знань та засвоєння отриманої лексики і введення її у монологічне мовлення нами було видане наступне завдання. Здобувач вищої освіти повинен заповнити таблицю симптомів поширених хвороб, використовуючи лексику з попередньої вправи.

Це може бути як парна, так і самостійна робота кожного.

Вправа II. Complete the table with symptoms.

На цій стадії слухач вже може розповісти про свої симптоми хвороби, спираючись на текст таблиці, але він повинен ще й бути в змозі надати рекомендації з лікування і також розуміти на слух потрібну інформацію. Для реалізації розвитку навичок рецептивних видів мовленнєвої діяльності, такої як аудіювання, та експресивних, а саме монологічного мовлення, опрацювання лексичних одиниць у сталих виразах, набуття нових знань з методики надання рекомендацій пропонується така вправа. Здобувач вищої освіти перед прослуховуванням уважно ознайомлюється з завданням, переглядає текст, намагається дати свої відповіді на запитання та задає викладачу питання, якщо є складнощі у розу-

мінні. Після прослуховування студент порівнює свої відповіді з варіантами відповідей лікаря, він також має доповнити таблицю з вправи II хворобами та симптомами, коротко дати відповідь на запитання вправи і запропонувати свої варіанти лікування.

Вправа III. Complete a list of common health problems. Read the quiz quickly. Which problems from your list are mentioned? Which others are mentioned?

Listen to dr. Sandra Cabot and check your answers. Did any of her answers surprised you? How many more word combinations can you find using these verbs from the quiz?

Health problems

How much do you know?

Таблиця 2

1. If you burn yourself on a hot pan: a you should put butter or oil on the burn. b you should put a plaster on it. c you should put lots of cold water on it.	4. If you want to lose weight in a healthy way: a you should stop eating potatoes, bread and pasta, b you should take regular exercise, c you should eat less fat and sugar, and more fruit and vegetables.
2. If you've got a temperature: a you should stay in bed and keep warm, b you should take aspirin or paracetamol, c you should rest and keep cool.	5. If you are taking a prescription of antibiotics: a you should take them at exactly the same time every day. b you should finish the prescription, c you should never drink alcohol.
3. If you've got a bad cold: a you should go to the doctor's and get some medicine. b you should take aspirin. c you should go to bed and have a hot drink.	6. If you've got bad backache: a you should go to bed and rest until it gets better, b you should go for short walks and keep moving, c you shouldn't lift anything heavy. [1]

На нашу думку, усі елементи заняття повинні бути пов'язані один з одним. Щодо нашого заняття, то ми використовували таку схему «слово-словосполучення – сталий вираз – стверджувальне речення – мовні опори – власне висловлювання». Так, на початку заняття ми ввели слова, потім у вправі II з'єднали їх у словосполучення, у вправі III це вже словосполучення, сталий вираз і стверджувальне речення. Наступним етапом є вве-

дення мовних опор, які надалі допоможуть у створенні елементів рольової гри слабим студентам і розвинуть їх у творчому напрямку.

Метою вправи IV є створення елементів рольової гри у діалогічному мовленні з опорою на фрази та зміст попередніх завдань. Студенти в парах створюють мінідіалоги між лікарем і пацієнтом, обираючи захворювання та симптоматику з таблиці вправи II та варіанти лікування з аудіювання.

Таблиця 3

Doctor	Patient
What can I do for you? What is the trouble? What is wrong with you? How long have you had this problem? How often do you feel like this? Does this happen every day?	I have got a temperature I have got.....
It is serious. It is not serious. It will be serious if you do not follow my instructions.	Is it serious?
You should.... You must.... You should go to bed and rest	Is it necessary to....?

Отже, на цьому етапі заняття здобувач вищої освіти знає лексичні вирази, назви та симптоми хвороб, засоби їх лікування і вже може вести діалог між лікарем і пацієнтом. Для розвинування навичок вільного спілкування, аудіювання та діалогічного мовлення, введення елементів рольової гри

ми пропонуємо слухачам ситуаційні завдання, які потребують від них творчого підходу та акторської майстерності. Викладач роздає картки з описом ситуації, яку треба розіграти. Студенти можуть розігрувати сценки на базі уже готових ситуацій або придумати власні.

Таблиця 4

Card 1	Card 2
<i>Doctor</i> – you can see this patient very often. You know that he is lazy and he does not want to work. Ask him as many questions as you can. You must show that you understand his lies. <i>Patient</i> – you do not want to work. You have to deceive the doctor and tell him that you have flu.	<i>Doctor</i> – The patient has tuberculosis. You have to explain him that this disease is very serious and send him to the hospital. <i>Patient</i> – You only feel OK after your morning cigarette; before that you cough a lot.
Card 3	Card 4
<i>Doctor</i> – Ask the patient about his problems and give a prescription. <i>Patient</i> – tell the doctor that you have an ear-ache. Describe the symptoms.	<i>Doctor</i> – You have to examine the patient, ask questions and name the patient's diseases. <i>Patient</i> – You have pneumonia, but your doctor does not know. Explain him all symptoms.
Card 5	Card 6
<i>Doctor</i> – You have to examine the patient and tell him that he has tonsillitis and give a prescription. <i>Patient</i> – you have to answer the doctor's questions and to say that you think that you have flu. Name all symptoms of flu.	<i>Doctor</i> – You work in a company and make a preventive examine. Give advice and explanation. <i>Patient</i> – You tell the doctor that you are tired all the time but you cannot sleep at night.

Здобувачі вищої освіти, вільно пересуваючись аудиторією, створюють пари і обговорюють свої ситуації. Далі все залежить від розвитку творчості викладача та студентів. Можна створити лікарню і лікарів різних профілів лікування, компетентних або некомпетентних лікарів, обмінюватися думками після походу до одного й того ж лікаря,

розігрувати сценки з наданням першої допомоги, створювати консиліуми і так далі. Одним з цікавих видів може бути дискусія на зустрічі між удаваним лікарем та пацієнтами на тему здорового способу життя. Для цього студенту, який буде грати роль лікаря, пропонується текст про погані звички. Наприклад, такий

Таблиця 5

1. Smoking kills over 400,000 Americans each year.	7. Sugar is not your friend.
2. Use of alcohol, even in moderation, damages brain and body cells. Alcoholic beverages generally contain chemical additives as well. Most suicides are alcohol related.	8. Worry is useless.
3. Eating chocolate and too much sweet negatively affects more people than you might think.	9. Lack of sleep makes any problem worse.
4. Drinking soft drinks. Carbonated drinks erode tooth enamel and appear to promote kidney stones.	10. Drinking coffee.
5. Eating anything with a chemical ingredient in it that you can't pronounce easily. Your body is not a chemistry lab!	11. Working too hard. Henry David Thoreau said that after years of hard work, the farmer really didn't have a farm... The farm had him. We should work to live, not live to work.
6. Hurrying your meals almost guarantees poor digestion. Put on some music and relax.	12. Eating junk foods gives you extra calories.
	13. Eating anything with an ingredient that you can't spell easily means you need to read those food labels more carefully.
	14 Drugs. [2]

Пацієнти повинні вислухати лікаря і заперечити або підтвердити ці постулати з наданням прикладів.

Висновки і пропозиції. На нашу думку, для підвищення якості знань, вмотивованості студентів на занятті повинна бути комфортна психологічна атмосфера. Вона може бути досягнута, якщо здобувач вищої освіти впевнений у своїх силах, не має страхів до висловлювання своєї думки іноземною мовою. Правильно введені елементи рольової гри за схемою «слово – словосполучення – сталий вираз-стверджувальне речення – мовні опори – власне висловлювання» допомагають реалізувати мету заняття, розвинути творчість і бажання вивчати іноземні мови.

Список використаної літератури:

- Peter M., Cunningham S. Cutting Edge Pearson Education Limited, 1998. 170с.
- Vaaaaaaad Habits: веб-сайт. URL: <https://lettuceturnipthebeeet.wordpress.com/category/uncategorized/> (дата звернення 1.03.2020)
- Мила О.П. Дидактичні ігри як засіб розвитку пізнавальної активності учнів на уроках англійської мови: навч.-метод. посіб. з англійської мови. Вінниця, 2013. 50 с.
- Кушнір В.С. Використання рольових ігор на уроках англійської мови : посібник. Хмельницька РДА, 2012. 95 с.

Kravets O. Elements of role game as a means of methodological component of foreign language learning implementation

The article is devoted to the effective ways of attracting higher education applicants to the studying of foreign language. It is noted that the problems of communication in the foreign language lesson can form own psychological barriers of applicants, the inability to express their thoughts through language, fear of mistakes,

problems in understanding English speech without text support. It is proved that the removal of the psychological barriers can be achieved by methods of using role-playing games elements. It was determined that for the creation of comfortable psychological atmosphere higher education applicant should be confident in their knowledge and feel the teacher's support, understand the meaning of the task and the ultimate goal. To implement this goal the teacher needs to remove the difficulties faced by the applicant of higher education while studying a foreign language. It is necessary to realize that the applicant of higher education has difficulties trying to think in a foreign language, form sentence structure correctly, ask questions, and understand teachers and other applicants. The article offers to consider the part of the English lessons, aimed at the gradual involving of the higher education applicant to participating in the role-playing elements, free communication within a given theme and development of creativity. The proposed scheme of lexical material introduction allows to achieve the goals of the lesson. In the study, it was found that the following scheme of study "word–phrase – collocation – the affirmative sentence – language support – actual statements" helps the higher education applicants with different levels of knowledge to achieve success in class, to be able to operate with lexical units freely, to build sentences, to get rid of fear of speaking foreign language. Firstly, the applicant operates the one word, then, adding to it another for the formation of phrases that helps the applicant to understand how the scheme of phrases construction works. In the next step the phrases and collocations for building affirmative sentences are suggested. For inclusion the applicant in the role-playing elements and removal of difficulties the language supports are offered. The author includes vocabulary exercises, confirming the fidelity of the scheme and allowing to understand the meaning of the methods. Examples of elements of role-playing and situational tasks are provided.

Key words: lexical material, word, phrase, collocation, own statement, applicants of higher education.